

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Вокально-хорового мистецтва»

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА**

Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Кваліфікація:	«Академічний спів»

Дніпро - 2019

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Тулянцев Андрій Анатолійович
Наукова ступінь	Кандидат мистецтвознавства
Наукове звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри «Вокально-хорове мистецтво» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки
Місце роботи	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки
Адреса кафедри	м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 206
E-mail	ksb2008dnepr@rambler.ru
Консультації	
Час	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри
Місце	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 330

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 Культура і Мистецтво	Вибіркова	

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія виконавського мистецтва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Історія виконавського мистецтва» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- Виконавське вокальне мистецтво та його роль у розвитку художньої та духовної культури людства;
- пізнання найважливіших історично-стильових періодів;
- розглядаються окремі персоналії та національні школи;
- дається аналіз окремих етапних оперних (опереткових) творів у контексті загальноєвропейських традицій;
- надається наукова інформація: пошук, накопичення і обробка; особливості патентних досліджень. Приводяться загальні вимоги до науково-дослідної роботи та основні положення. Програмою навчальної дисципліни «Історія виконавського мистецтва» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:
- вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць студентів.

Закріплення отриманих теоретичних знань відбувається на лекційних заняттях та при виконанні самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, підготовка до контрольних заходів та опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво» Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»	Вибіркова частина	
Модулів – 1	Спеціалізації (професійне спрямування): «Академічний спів»,	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1.2	Рівень вищої освіти - Перший Ступінь вищої освіти - бакалавр	- 46 год.	-
		Практичні	
			год.
		Семінарські	
		-	-
		Самостійна робота	
		74 год.	
		Індивідуальні заняття: -	
Вид контролю:			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - 2:1

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: допомогти студентам глибоко оволодіти знаннями про історію виконавського мистецтва, взаємозв'язок музично-театральних явищ, закономірності їх походження і розвитку. Це допоможе студентам, майбутнім артистам-вокалістам демонструвати слухачам отримані глибокі і міцні знання основ мистецтвознавства, виробляти навички і вміння застосовувати їх на практиці, формувати музично-театральний світогляд.

Завдання: вироблення у студентів навичок самостійного підходу до оцінки явищ музично-театрального мистецтва. Навчальна дисципліна «Історія виконавського мистецтва» має для артистів-вокалістів практичне, теоретичне і загальноосвітнє значення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні принципи організації музично-театрального процесу;
 класифікацію музичних театрів світу;
 історію світового та українського виконавського мистецтва;
 типи світових законів сценічної практики;
 жанрове розмаїття сучасних музично-театральних вистав;
 музично-театральні системи сучасного видовищного ринку.

уміти: здійснювати підготовку до участі в роботі оперної студії академії музики, у виставах музичних театрів регіону та виконувати творчі функції організації сучасного музично-театрального процесу.

Пререквізити дисципліни – «Акторська майстерність» «Танок», «Історія культури України»

Постреквізити дисципліни – «Оперний клас», «Оперна студія», «Теорія мистецтв», «Сучасна музика».

КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗАГАЛЬНІ)

-розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
 -пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

- міжособистісна взаємодія;
- критика та самокритика;
- оцінка та забезпечення якості виконуваних робіт;
- використання широкого спектру міждисциплінарних зв'язків для - забезпечення освітнього процесу в початкових та середніх музичних навчальних закладах;

ФАХОВІ

- здатність до засвоєння основних етапів історії зарубіжного та вітчизняного музичного мистецтва;
- здатність до аналізу різних вокальних шкіл та напрямків, їх характерних рис;
- здатність до осмислення найбільш яскравих явищ в історії вокального виконавства;
- здатність до усвідомлення основних стилів та жанрів світової музичної культури;
- здатність до систематичної самостійної роботи з навчально- методичною та науковою літературою.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності;
- виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти;
- вміння розглядати факти історії вокального виконавства у широкому контексті розвитку музичного мистецтва;
- вміння виробити розуміння значення еталонного вокального виконавства в навчально- виховному процесі;
- вміння виявити загальне і особливе кожної національної вокальної школи;
- вміння сформулювати інформаційно-теоретичну базу для подальшої педагогічної діяльності.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Світовий музичний театр

Тема 1. Витоки музичного театру

Навчально-методична і навчальна література з питань історії світового музичного театру. Введення. Музичне мистецтво: виникнення з прадавніх часів. Теорії про зародження вокального мистецтва, музики, як наслідування звуків тварин і природи, як трудові, ритуальні розспівки. Думки Сократа, Піфагора, Платона про важливе значення вокальної музики в житті людини як ефекта релаксації, (очищення). Існування музика вокальної, інструментальна музика з'явилася пізніше і то як супровід до вокальної. Стародавня Греція – рапсоди, аеди: античні співаки. Історія Давньогрецького театру охоплює майже тисячоліття (VI ст. до н.е. — V-VI ст. н.е.). Виник із сільських святкувань на честь бога Діоніса — Діонісій. Репертуар свят: дифірамби і фалічні пісні, які заспівували під час сільських свят землероби на честь улюбленого бога Діоніса. Супроводження Діонісій веселою пістрявою карнавальною частиною урочистостей, що містили елементи діалогу та театральної дії. Подальший розвиток дифірамба: поет Феспіс (друга половина 6 століття до н. е.) і введення першого актора. Хор становив до епохи еллінізму необхідну приналежність драми, у другій половині 6 століття виділився особливий виконавець – актор, яким був драматург. Візантійські театралізовані свята з музикою, піснями, танцями. Середньовічна Європа: барди, скальди, трубадури (Прованс, Франція), трувери, міннізінгери (Німеччина), жонглери, міми, менестрелі, шпільмани, скоморохи: співаки-актори. 1331 – корпорація жонглерів св. Жюльєна. Стиль *chansons de geste*. Гійом 9-й, Бернар де Ванта дур. Ваганти — співці-казителі із середовища недоучених семінаристів і розжалуваних священиків. У творчості мандрівних акторів, і особливо вагантів, розвивалася переважно сатирична лінія, опозиційна офіційної ідеології. Роль пісні та літератури у створенні величного образу лицаря, поезія і лицарський роман. Лицарська лірика як вияв надмірної життєдіяльності і як складне, вимогливе мистецтво: відображення і прославлення реального життя та ідейних прагнень аристократичної верхівки тодішнього суспільства. Творчість співців: відображення прагнення до земних радощів, матеріальної краси і, водночас, до благородних почуттів. Кохання, як провідна тема лицарської поезії: трактування як почуття котре, захопивши людину в цілому, облагороджує її і надихає на прекрасні та піднесеш вчинки. Започаткування лицарською лірикою всієї наступної європейської ліричної музичної поезії. Вироблення тих поетичних форм, образів, стилю, які підготували ренесансну поезію Петрарки і Шекспіра.

Тема 2 . Жанрова своєрідність італійської опери

Італія. Жанрова своєрідність опери. Виникнення опери наприкінці 16 сторіччя в Італії як спроби групи вчених-гуманістів, літераторів і музикантів відродити давньогрецьку трагедію у вигляді *dramma per musica*. Перші опери: передування формам ренесансного театру, в яких музика відігравала поступово все більше значення, також — розвиток сольного співу з інструментальним супроводом. Перша опера: 1594 рік, «Дафна» Якопо Пері, представник мистецького об'єднання Флорентійська камерата. Також вперше поставлені у Флоренції: «Еврідіка» Я. Пері (1600), «Еврідіка» Дж. Каччіні (1602). Фігурує в репертуарах сучасних оперних театрів опера «Орфей» К. Монтеверді (написана і вперше виконана в Мантуї 1607 року). В Речі Посполитій опери ставились при дворі Владислава 4-го Ваза у Варшаві (1628). Серед перших поставлених у Варшаві опер — «Звільнення Руджеро» Франческо Каччіні - опера, автором якої є жінка. Перші оперні вистави – “Дафніс” Дж. Каччіні, Я. Пері (1597, палац Корсі). 1637 – відкриття першого публічного оперного театру Сан Кассіано у Венеції. К. Монтеверді “Орфей”, “Адоніс”, “Весілля Енея і Лавінії”, “Коронація Поппеї”. Стиль бельканто у 125 операх А. Скарлаті. Творчість композиторів Г. Генделя, К. Глюка, Й. Мисливечка, М. Березовського, Д. Бортнянського. Витоки професій оперного диригента. Дириг'єнт (від лат. *dirigere* — направляю, керую) — людина, яка керує підготовкою твору до виконання (проводить репетиції) та керує виконанням твору (диригує) оркестром, хором, ансамблем, зокрема оперної чи балетної трупи. Крім ритму диригент передає оркестру динамічні ефекти (посилення й ослаблення звуку), прискорення, уповільнення і зупинки руху, а також показує, коли і якому інструменту вступати. Він забезпечує ансамблю стрункість і технічну довершеність виконання. Його завданням є відтворити за допомогою керованого ним колективу виконавців свої художні наміри, своє розуміння твору. Диригент передає свої задуми за допомогою спеціальної системи прийомів — мануальної техніки, виразу обличчя, погляду тощо. При диригуванні оркестром диригенти використовують, як правило, спеціальну диригентську паличку. Режисера, сценограф, костюмер, співак. Приватні оперні театри італійських міст-держав.

Тема 3. Королівська Академія музики

Франція. Жан Батист-Люллі— автор ліричних трагедій і балетів, засновник і керівник Королівської академії музики (1672). Скрипаль, органіст, режисер придворних опер, балетів, маскарадів, танцювальних видовищ. Король Людовик 14 та його участь у балетах Жана Батиста Мольєра. Жан Філіпп Рамо (23 опери-балети з використанням ригодону,

тамбурину, контрдансу). Функціонування театру «Гранд-опера» у 20-21 ст. Простеження західноєвропейської вокальної традиції 17 - початку 18 століть: межі європейського камерно-салонного виконавства, де композитори виносили на суд публіки свої твори, виконавську майстерність, знаходили покровителів та видавців. Навчання музиці, бути власником музичного салону - ознака гарного смаку. «Галантний стиль» у музичному житті європейських дворів і салонів. Схема музичних салонів Європи: згуртування впливовим вельможею-меценатом, любителем музики навколо себе композиторів та виконавців-віртуозів, що виконували відомі, маловідомі та новітні музичні твори. Домашнє і салонне музикування, концерти - найбільш поширена в європейських країнах форма музичного життя Англії, Франції, Німеччині, Італії, Угорщині, Чехії, Польщі. Закладення міцних музичних традицій виконання та слухання музики. Взаємовплив музики: церковної, світської, народної; розвиток музичної теорії; поштовх музичної освіти європейських народів. XVII – початок XVIII століття: при дворах аристократичної знаті створювалися оркестри - так звані капели, керівниками яких ставали великі музиканти та композитори.

Тема 4. Консерваторії і музичні театри

Історія консерваторій (conservatorio). Неаполь, 1537. Париж, 1793. Прага, 1811. Варшава, Відень, 1821. Лондон, 1822. Мадрид, 1830. Брюссель, 1832, Будапешт, 1834. Лейпціг, 1843. Берлін та Кельн, 1850. Бухарест, 1864. Софія, 1921, Ріо-де-Жанейро, 1847. Петербург, 1862. Москва, 1866. Київ, Одеса, 1913. Катеринослав, 1898. Італійська оперна школа. Вироблено: еталон класичного звучання голосу, якого дотримуються інші національні школи. Імідж італійської школи у світі. Формування національної італійської вокальної школи пов'язане з історично сформованим стилем бельканто, який увібрав всі найяскравіші на той час досягнення в народному, церковному і світському музичному мистецтві. Особливості оперного співу: основи віртуозної вокалізації розвинулися протягом XVIII століття в Південній Італії. Представники італійської школи: досконала техніка бельканто і постановка голосу, на особливостях співочого стилю бельканто побудовано сольні партії в операх В. А. Моцарта, Г. Доницетті, Дж. Россіні та інших найвідоміших оперних композиторів кінця XVIII – першої половини XIX століття. З розвитком і зростанням звукового масштабу оперного оркестру кардинально змінилася його драматична функція. Оркестр вже не просто акомпанував співакам, а набув самостійного художнього навантаження: створення образного наповнення, що контрастувало з сольними партіями. Освоєння співаком відповідної

манери звуковидобування, щоб його голос не заглушався оркестром, а навпаки, переважав над ним. Оперні студії. Видатні музиканти-викладачі. Китайська опера: співаки-чоловіки. Розвиток китайської музичної культури у період середньовіччя. Урахування народної пісенної і танцювальної музики. Виникнення перших паростків музично-театрального мистецтва. XII і XIII століття - зародження китайської «опери», класичного китайського театру. Китайський театр – народний, у більшості традиційних спектаклів композитор невідомий. Музична сторона класичного театру: нерозривна єдність звуку, слова. танцю. Коло образів, настроїв, прийомів акторської гри характеризується певним типом мелодики, ритміки, складом оркестру, оживляючих дію. Велика роль ударних інструментів, які посилювали сценічну гру та промовистість руху акторів, концентрували увагу глядачів. Мелодика старовинного музичного театру - у витоках народної пісні. Роль розвитку реалістичного музичного театру: жанр «янге», що виник у часи як масове народне дійство, пов'язане з землеробською працею. Італія 17 ст. – *prima donna* (примадонна) та *primo uomo* (співак-кастрат). Творчість Сенезіно, Ф. Бордоні-Хассе, Ф. Куццоні-Сандоні, Фарініеллі, Л. Маркезі. 18 ст. – творчість А. Каталані, А. Кольбран, Л. Лаблаша. 19 ст. – творчість Д. Рубіні, Д. Паста, В. Шредер, Г. Зонтаг, Й. Петрова, М. Малібран, Д. Маріо, Д. Грізі, А. Патті, П. Віардо-Гарсія. Професія сценаріуса.

Тема 5. Створення музичних театрів

Музичні театри світу: “Grand-Opera” (засновники – композитор Р. Камбер, поет П. Перрен, 1671). “La Scala” (1778) : репертуар, співаки трупи, діяльність диригента А. Тосканіні. “Covent Garden” (1732) – історія театру. “Metropolitan Opera” (1883). Структура антрепризи. Стаціонарний репертуарний театр. Великий театр Росії (1776). Діяльність співаків - Ф. Шаляпіна, Л. Собінова, А. Нежданової, К. Держинської, Н. Обухової, В. Барсової, І. Козловського, М. Рейзена, С. Лемешева, солістів балету - Є. Санковської, Є. Гельцер, Г. Уланової, диригентів – В. Сука, М. Голованова, А. Пазовського, А. Мелік-Пашаєва, Ю. Файєра. Петербург (1783) – Маріїнський театр (1886). Професія – оперний режисер. Режисерська діяльність К. Станіславського, В. Немировича-Данченка, В. Мейерхольда, А. Таїрова, К. Марджанішвілі, І. Шароєва, Б. Покровського. Різновиди музичного театру. Оперета. Московський академічний театр оперети: В. Канделакі, Г. Ярон, Т. Шмига, З. Іванова, Г. Васильєв, С. Варгузова, Л. Амарфій. Санкт-Петербурзький академічний театр музичної комедії: Г. Богданова-Чеснокова, З. Виноградова, В. Тимошин, О. Кособуцька. Зіншпігель (Німеччина), Фрідріх-штат-палас: Д. Фредерік. Тонаділья. Сарсуела (Іспанія): С. Монтьель, Л.-С. Амадорі, Кабаре. Вар’єте. Мюзик-

холл: С.Вартан, М. Мат'є, Дж. Холлідей, С. Адамо (Франція). Філармонія: (симфонічний оркестр, солісти-вокалісти, артисти розмовного жанру, лекторійні бригади). Ревю: Moulin Rouge, Lido (Франція). Кафе-шантан. Естрада. Дивертисмент. Концерт. Театралізоване видовище. Вуличне свято, карнавал (Венеція). Шоу-програма. Арія, Аріозо. Арієтта. Дует. Куплети. Мистецтво “антре” в балеті, корифеї та кордебалет. Театри естради у Москві та Санкт-Петербурзі. “Зірка музичного театру” та “Артист музичного театру”.

Український музичний театр

Тема 6. Створення національного музичного театру

Друга половина XVII — перша половина XVIII ст. - період дальшого розвитку започаткованого наприкінці XVI ст. українського музичного шкільного театру. Перша половина 30-х рр. XVII ст. - головний осередок українського шкільного театру - Львів. Друга половина XVII ст., його центр - Київ, Києво-Могилянський колегіум. Наприкінці XVI — напочатку XVII ст. український театр розвивається у вигляді найпростіших його виявів — декламацій і діалогів. Декламація — це віршовані панегірики у формі привітань, надгробних промов, написів, послань. Теми: герби або їх елементи, якісь найновіші події (війна, укладання миру, зустріч або відправлення посольства, чиясь смерть, перемога, релігійні свята — Різдво, Великдень, важливі історичні події). Виконання декламацій: гуртом, у шкільних класах або в церквах без сценічних атрибутів. Під час свят урочистостей допускалося скупе сценічне оформлення (виконавці, одягнуті у відповідні костюми реальних або алегоричних постатей, декламували серед декорацій, вдаючись до відповідних жестів). Витоки українського музичного видовища: обрядові пісні (веснянки), весільний обряд. 16 ст. Вечорниці у селах. Літургійна драма (містерії – різдвяні та великодні дійства). Пасії (втілення пристрастей Христових). Міраклі (драматична дія з життя святих). Мораліте. Шкільна драма. 17-18 ст. Характерні особливості шкільної драми: походження із статутом церковних та світських навчальних закладів, в яких сценічні вистави були обов'язковими для засвоєння латини. Розвиток: у католицько-християнському та класичному напрямках. Особливість - вплив античної традиції (стислий виклад, наявність епілога), поєднання із середньовічною (відсутність єдності часу та місця, змішування трагічного і комічного) та ренесансною. Шкільна драма: п'ять актів, після кожного з яких виступав хор. Вистава організовувалася переважно до Різдва, Великодня. Шкільна драма в Україні: поширення через Польщу у 17-18 ст., Створювалася викладачами та учнями духовних (братських) шкіл, спрямовувалася проти експансії католицизму. Основна її віршова форма

— силабічна, писана українською книжною мовою. Найдавніші — «Олексій, Божий чоловік» (1674). трагікомедія «Володимир» (1705) Ф. Прокоповича, присвячена гетьманові І. Мазепі та п'єса невідомого автора «Милість Божа, од неудоб носимих обид лядських через Богдана Зиновія Хмельницького, преславного войск Запорозких, свободившая...» (1728). До шкільної драми на біблійні сюжети додавалися інтермедії. Театр козацької України: ритуальні танці та пісні. Кріпацький театр: оперні та балетні трупи, оркестри. Пересувні еклектичні трупи.

Тема 7. Музично-драматичний театр

Художня значимість вертепу — лялькового народного музичного театру Вертеп - печера, де народився Ісус Христос. Для вистави використовувалася скринька у вигляді двоповерхового будиночка, а ляльки приводились у рух за допомогою ниток. У верхній частині розігрувалися сцени на біблійні сюжети, у нижній — народно-побутові. Вертепні вистави влаштовувалися на торгових площах, у будинках заможних козаків та міщан. Дійові особи вертепних музичних вистав - селяни, козаки, «москалі», «ляхи», попи та інші герої. Широке відображення народного побуту і звичаїв. Дотепні сцени із життя можновладців, панів та священиків часто містили сатиру, за що їхні автори переслідувалися урядовцями. Перше документальне свідчення про ходіння з ляльками в Україні фіксується 1573 р. Історичний факт: свідчення українсько-польського етнографа Еразма Ізопольського (1843) про те, що він бачив у Ставищах (є кілька Ставищ — у Київській, Волинській, Житомирській і Рівненській областях) триповерхову вертепну скриньку з датою 1591 р., а в Дашівщині (тепер село Дашів Іллінецького району Вінницької області) — з датою 1639 р. Опис Ізопольського: скринька мала триповерховий палац з галереєю, висунутою з третього поверху, на якій безнастанно несуть варту група солдатів і барабанщик. Вистави (музичні) увертепі відбуваються на третьому і першому поверхах, а другий поверх служив складом і місцем для перебування акторів (ляльок) та притулком всієї вертепної машинерії. Витоки музичності українського сценічного мистецтва. Художні традиції корифеїв українського театру 19-поч. 20 ст. – М. Заньковецької, М. Кропивницького, М. Садовського. П. Саксаганського, І. Мар'яненка. Досягнення у сфері мистецтва “перевтілення” в опері, балеті й опереті. Прийоми мистецтва “удавання”. Формування оперних театрів. Навчання українських співаків в Італії. 19-початок 20 ст. Мистецтво корифеїв характеризується збагаченням народної музичної творчості, інтересом до неї поетів, письменників, композиторів, музикантів, інтенсивним музичним життям, появою нових жанрів і форм професійної музики, розвитком

музичної освіти, музичного театру. 30—40-х роки: спроби гармонізації та аранжування народних пісень і танців для співу або для виконання на інструменті. У п'єсах помітне місце посідає музичний супровід. Побут, звичаї народу, його музична спадщина дістали відбиття у творчості І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, П. Гулака-Артемівського, Є. Гребінки, Т. Шевченка. Велика роль в історії української музичної культури російських митців - О. Аляб'єва, М. Глінки, О. Даргомижського, О. Серова. Складні умови національно-культурного розвитку в Закарпатті, Галичині, Буковині, які наприкінці XVIII ст. були територією Австрії. Початок 30—40-х років: вихованці Львівської духовної семінарії на чолі з М. Шашкевичем починають збирати народні пісні, випускають збірку пісень, заборонену цензурою. Нова збірка М. Шашкевича, Я. Головацького та І. Вагилевича «Русалка Дністрова» (1837). Позитивна роль аматорського музично - драматичного театру (1848— 1850), де працювали місцеві музиканти і композитори. Друга половина XVIII - середина XIX ст. - зростання значення української музичної культури, формування національної української музичної школи. Народна пісня: висвітлення антикріпосницької боротьби селян і національно-визвольного руху в усіх жанрах фольклору. Праця авторів та упорядників збірок, записів і гармонізації народних пісень: величезне значення для формування української професійної музики. Оперно-балетні театри України: Київ, Львів, Одеса, Харків. Народні доми та публічні зібрання. Розвиток естради: кафе-шантани, варьете. Музичні видовища на ярмарках. Меценати: О. Скарбка (Львів), Д. Зімін (Катеринослав). Функціонування вокальної біржі. Творчість співаків С. Гулака-Артемівського, Ф. Шаляпіна, М. Менцинського, О. Філіппі-Мишуги, Я. Королевич, С. Крушельницької, М. Голинського, І. Маланюк. Балетмейстери та артисти балету – С. Лифар, В. та Б. Ніжинські, М. Форреггер, П. Вірський, В. Вронський. Осучаснення класичних опер та балетів: «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського, «Лебедине озеро» П. Чайковського. Запозичення форм європейського мюзик-холлу в національній тематиці.

Тема 8. Сценічний реалізм музичного театру

Організація постійної оперної трупи у Києві - 27 жовтня 1867 р. Передумова: гастролі італійських оперних труп у 1865–1866 роках у Києві. Київський Міський театр (1856). Дебют трупи: «Аскольдова могила» Олексія Верстовського. Подальші творчі здобутки київської оперної трупи пов'язані з діяльністю генія української музики, композитора Миколи Лисенка («Різдвяна ніч», режисер М.Старицький). опери «Травнева ніч» та «Ноктюрн». З 1901 року в цей період солістами були: співачки Л.

Андрєєва-Дельмас, Е. Боброва-Пфейфер, Є. Бронська, К. Брун, К. Воронець-Монтвід, М. Донець-Тессейр, С. Друзякіна, М. Коваленко, К. Ковелькова, О. Монська, О. Петляш-Барілотті, З. Рибчинська, М. Скибицька, Р. Файнберг-Горська; співаки С. Белина-Скупєвський, А. Боначич, О. Борисенко, Г. Боссе, М. Бочаров, О. Брагін, А. Брайнін, М. Донець, О. Каміонський, М. Каржевін, О. Каченовський, В. Лосський, М. Микиша, Ф. Орешкевич, П. Цесевич. 20 ст. Приватна антреприза. Оперні сезони. Створення державних музичних театрів. Стаціонарні театри України: Київ, Харків, Одеса, Катеринослав. Режисери – С. Каргальський, М. Боголюбов, І. Туркельтауб, Й. Лапицький, М. Стефанович, В. Манзій, О. Улуханов, В. Скляренко, Лесь Курбас, Г. Юра, Б. Балабан, С. Сміян, Д. Смолич, Д. Гнатюк. Диригенти - А. Маргулян, П. Ставровський, Л. Брагінський, С. Турчак, І. Лацанич, П.Варивода, Б. Афанасьєв, В. Кожухар, Т. Микитка, І. Гамкало. Сценографи – А. Петрицький, І. Курочка-Армашевський, А. Арефьєв, Є. Лисик. Хормейстери – О. Кураш, Л. Венедиктов, В. Кіосе. Театри: пересувні та робітничі опери; оперети; музично-драматичні; драми та музичної комедії. Сучасний оперний репертуар: «Вибух» Б. Янівського, «Розлом» В. Фемеліди, «Броненосець «Потьомкін» О. Чишка. Музично-театральна творчість українських композиторів 20 ст. – Б. Лятошинського, Ю. Мейтуса, К. Данькевича, М. Вериківського, В. Нахабіна, М. Скорульського, А. Кос-Анатольського, Д. Клебанова, А. Свечникова, В. Кирейка, М. Скорика, В. Губаренка, О. Білаша, М. Кармінського, Л. Колодуба, В. Ільїна. Експерименти на оперній, балетній, оперетковій сценах.

Тема 9. Жанрова своєрідність музичних театрів

Функціонування Київського оперного театру в період Української Держави: використання не тільки для мистецтва, а й для проведення з'їздів. 1917 рік - II Всеукраїнський військовий з'їзд, на якому було проголошено Універсал Центральної Ради. Київська опера як Український театр драми та опери. 1918 р - переклад українською мовою опер «Галька», «Фауст», «Травіата», «Черевички», «Казки Гофмана», «Богема», «Продана наречена», «Русалка», «Сільська честь», «Жидівка», «Мадам Батерфляй». 1919 рік - націоналізація театру: «Державний оперний театр ім. К.Лібкнехта». Режисери: О. Улуханов і П. Гречнев. 1926 р. — Київська державна академічна українська опера (постановки йшли українською мовою), а в 1934 р. — Академічний театр опери і балету УРСР. Відомий художник цього часу - Семен Евенбах. 1939 р. - театрові присвоєне ім'я Т. Шевченка. Репертуар театру збагатився операми «Золотий обруч» та «Щорс» Б.Лятошинського, «Борис Годунов» М.Мусоргського. Повоєнні роки: серед визначних здобутків - постановка «Катерини Ізмайлової» Д.Шостаковича,

що була нагороджена Державною премією ім. Т. Шевченка (1975). У різні роки в театрі працювали видатні музиканти — диригенти Натан Рахлін, Костянтин Сімеонов, Степан Турчак, вокалісти Борис Гмиря, Михайло Гришко, Арнольд Азрікан, Зоя Гайдай, Лілія Лобанова, Марія Литвиненко-Вольгемут, Оксана Петрусенко, Лариса Руденко, виступав у театрі і Федір Шаляпін. Творчість оперних співаків українських театрів опери та балету — М. Донця, Б. Гмирі, І. Паторжинського, М. Сокіл-Рудницької, В. Левицької, Д. Гнатюка, М. Кондратюка, Є. Мірошниченко, Б. Руденко, А. Солов'яненка, М. Стефюк, Г. Туфтіної, В. Третяка, А. Кочерги, Г. Циполи, В. Арканової, М. Манойла, Н. Ткаченко, П. Кармалюка, Н. Суржиної, Л. Божко. Творчість балетмейстерів та солістів балету — В. Дуленко, О. Соболя, В. Потапової, А. Шекери, Г. Ісупова, В. Калиновської, Н. Семизорової, Н. Слободян, С. Коливанової, Л. Еллінської, В. Писарева, Г. Дорош. Творчість режисерів та артистів оперети — М. Водяного, Л. Сатосової, М. Дьоміної, Т. Тимошко, Л. Маковецької, О. Сіль, О. Трохимчука. Музична режисура — М. Стефанович, М. Боголюбов, Ю. Чайка. Вистави — лауреати Національної премії ім. Т. Шевченка. Вокальна школа М. Донець-Тессейр.

Тема 10. Розвиток музичного театру у 21 ст.

21 ст. Формування стильових напрямків в сучасному українському музичному театрі. Синтез класичних форм вокалу, хореографії та вуличних видовищ, поп-арту. Отримання музичними театрами статусу «національний». Політичне музичне шоу. Модернізація класичних опер: «Ріголетто» Дж. Верді (Національна опера України), «Таємний шлюб» Д. Чімарози (Дніпропетровськ). Конкурси молодих музичних талантів: ім. М. Лисенка (Київ), ім. С. Крушельницької (Львів), ім. А. Солов'яненка (Донецьк), ім. Б. Гмирі (Дніпропетровськ). Осучаснення класичних опер, оперет, балетів (театри Києва, Львова, Харкова, Донецька, Одеси, Дніпропетровська, Дніпродзержинська, Кривого Рога, Херсона,). Музична преса: журнал «Музика», газета «Культура і життя», «Кримська світлиця», «Українська культура». Музична література: підручники, монографії, спогади. Музично-театральна критика: М. Загайкевич, О. Зінкевич, Л. Кияновська, Н. Некрасова, Р. Розенберг, С. Павлишин, Ю. Станішевський, А. Терещенко, Т. Швачко, О. Чепалов, Ю. Чекан, Функціонування Дніпропетровської консерваторії ім. М. Глінки. Гастролі українських музичних труп за кордоном. Просвітницька діяльність музичних театрів: зв'язок із сферою освіти. Оперні проекти «Кармен» Ж. Бізе, «Набукко» Дж. Верді (Україна-Франція). Міжнародний конкурс-фестиваль балетного мистецтва ім. С. Ліфаря (Київ, Донецьк), «Діти та зірки світового балету».

Диригенти: В. Тольба, В. Кожухар, О. Баклан, О. Барвінський, А. Власенко, І. Гамкало, М. Дядюра, А. Кульбаба, Г. Макаренко, Л. Тихонов. Режисери: Д. Гнатюк, С. Архипчук, В. Бегма, М. Гамкало, А. Солов'яненко. Хормейстери: Л. Венедиктов, В. Згуровський, П. Майборода, І. Шилова, Н. Роменська. Сценографи: М. Левитська, Д. Лідер, Д. Мала, М. Киприян, А. Холопцев, А. Злобін, Г. Ігнат'єва, А. Іконников, А. Кириченко, Ф. Нірод, Т. Риндзак, К. Сікорський. Авторські вистави: «Ніч перед Різдвом», «Вікінги» Є. Станкович; «Дон Жуан або Покараний розпусник» О. Барвінський; «Ніжність» В. Губаренко; «Лісова пісня», «Новий Декамерон» В. Литвинов; «Страта Степана Разіна» В. Кожухар, «Даніела» М. Чембержі. Театр танцю (АРК). Серія «Вшановуючи митців» - поліграфічна продукція музично-театрального напрямку. Міжнародний оперний фестиваль «Ave Verdi» (Київ). Опері Р. Вагнера на українських музичних сценах: «Тангейзер» (Львів), «Летючий голандець» (Донецьк). Контрактна система працевлаштування вокалістів, артистів балету, хору, оркестру. Оперно-балетна антреприза. Фестиваль «Музичний ярмарок». Гала-концерт зірок оперного та балетного мистецтва, майстер-клас як нові форми музичного видовища. Функціонування камерного «театру у фойє» (Національний театр музичної комедії, Одеський академічний театр музичної комедії ім. М. Водяного). Оновлення специфіки «легкого жанру». Режисери – Б. Шарварко, С. Сміян, В. Шулаков, Б. Струтинський. Музичні премії ім. М. Лисенка, Б. Лятошинського, Л. Ревуцького, В. Косенка, А. Веделя. Митці театру – Герої України: Д. Гнатюк, Є. Мірошніченко, М. Стефюк.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		п	л	се м	ін д	с.р .		л	п	се м	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Світовий музичний театр												
Тема 1. Витоки музичного театру	12	5			-	7						
Тема 2. Жанрова своєрідність італійської опери	12	5			-	7						
Тема 3. Королівська Академія музики	12	5			-	7						
Тема 4. Консерваторії і музичні театри	12	5			-	7						
Тема 5. Створення музичних театрів	12	5				7						
Разом за змістовим модулем 1	60	25			-	35						

Змістовий модуль 2. Український музичний театр

Тема 6. Створення національного музичного театру	12	4			-	8						
Тема 7. Музично- драматичний театр	12	4			-	8						
Тема 8. Сценічний реалізм музичного театру	12	4			-	8						
Тема 9. Жанрова своєрідність музичного театру	12	4				8						
Тема 10. Розвиток музичного театру у 21 ст.	12	5				7						
Разом за змістовим модулем 2	60	2 1			-	39						
Усього годин	120	4 6			-	74						

6.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	<p>Витоки музичного театру. Питання.</p> <p>1.Думки Сократа, Піфагора, Платона про важливе значення вокальної музики в житті людини як ефекта релаксації, (очищення).</p> <p>2.Виконавці Середньовічної Європи.</p> <p>3.Стиль chansons de geste.</p> <p>4.Творчість Вагантів.</p> <p>5.Музичні видовища Середньовічної Європи.</p>	7
2	<p>Жанрова своєрідність італійської опери. Питання.</p> <p>Виникнення опери наприкінці 16 сторіччя.</p> <p>Функції Диригента музичного театру.</p> <p>Функції Режисера музичного театру.</p> <p>Функції Сценографа музичного театру.</p> <p>Приватні оперні театри італійських міст-держав.</p>	7
3	<p>Королівська Академія музики. Питання.</p> <p>1.Жан Батист-Люллі–керівник Королівської академії музики.</p> <p>2.Творчість Жана Філіппа Рамо.</p> <p>3.Історія театру «Гранд-опера»</p> <p>4.Музичні салони Європи.</p> <p>5. Театральні оркестри XVIII ст.</p>	7
4	<p>Консерваторії і музичні театри. Питання.</p> <p>1.Історія консерваторій (conservatorio).</p> <p>2.Італійська оперна школа.</p> <p>3. Prima donna (примадонна) та primo uomo (співак-кастрат).</p> <p>4.Оперні співаки Європи.</p> <p>5.Професія сценаріуса.</p>	7
5	<p>Створення музичних театрів. Питання.</p> <p>1.Театр «La Scala».</p> <p>2.Театр «Covent Garden»</p> <p>3.Театр «Metropolitan Opera».</p> <p>4. Большой театр Росії.</p> <p>5.Маріїнський театр.</p>	7
6	<p>Створення національного музичного театру.</p>	8

	<p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки українського музичного видовища. 2. Шкільна драма. 3. Театр козацької України. 4. Кріпацький театр: оперні та балетні трупи, оркестри. 5. Пересувні еклектичні трупи. 	
7	<p>Музично-драматичний театр. Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Художні традиції корифеїв українського театру 19-поч. 20 ст. 2. Мистецтво «перевтілення» та «удавання» в опері й опереті. 3. Творчість С. Крушельницької. 4. Вокальні школи України. 5. Перші оперні театри України. 	8
8	<p>Сценічний реалізм музичного театру. Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Творчість М. Донець-Тессейр. 2. Творчість І. Паторжинського. 3. Творчість М. Литвиненко-Вольгемут. 4. Творчість Д. Гнатюка. Творчість А. Солов'яненка. 	8
9	<p>Жанрова своєрідність музичного театру. Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оперний театр України. 2. Оперетковий театр України. 3. Рок-опера України. 4. Естрада України. 5. Камерне виконавство України. 	8
10	<p>Розвиток музичного театру у 21 ст. Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вокальні конкурси України. 2. Оперні театри України. 3. Сильові напрямки в сучасному українському музичному театрі. 4. Модернізація класичних опер. 5. Музично-театральна критика України. 	7
	Всього за навчальним планом	74

7.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання використовуються наступні методи: метод змістовного аналізу оперного (опереткового) твору, метод-ототожнення, метод колір-образ, метод роздуму про історію виконавського мистецтва, метод стильового аналізу, метод драматургічного аналізу, метод жанрової атрибуції, консультування, збирання інформації, складання плану, робота з текстами, наочними засобами, метод активізації самовдосконалення музично-слухацької діяльності, консультування, метод наочно-слухового показу (демонстраційний метод), метод художньої демонстрації та художнього ілюстрування, метод емоційної драматургії, метод створення композиції, метод художнього контексту, ретроспективний метод, мінілекції, інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, мультимедійний, діагностичний, методи художнього навчання, проблемна лекція, евристична бесіда, метод інциденту, метод асоціативного пошуку, постановка проблеми, метод міжпредметних зв'язків, інтегрований метод, метод пізнавальних ігор, метод інверсії, метод синектики, метод стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8.МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Серед методів оцінювання – усний, письмовий, графічний, практичний, програмований.

До контрольних заходів відносяться: поточний та підсумковий контролі.

Поточний контроль. Студент, відповідно до даної робочої навчальної програми дисципліни, виконує певні види навчальної роботи, передбачені в кожному модулі, і захищає їх результати у встановлені терміни. Поточні контролі складаються протягом 9-20 тижня в II семестрі.

Засобами поточного контролю з дисципліни є письмові і усні відповіді на теоретичні запитання.

Модульний контроль. Оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу модулів здійснюється на 21 тижні в II модулі.

До питань модульного контролю з дисципліни відноситься задача матеріалу тем, що входять у той чи інший модуль.

Підсумковий контроль. Залік наприкінці II семестру (за бажанням викладача або студента). До питань підсумкового контролю з дисципліни відноситься матеріал усього семестру.

Оцінювання виконання студентом навчальної роботи здійснюється в балах за 100-бальною системою з переведенням в національну систему оцінювання та систему ECTS.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума Балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100
6	10	10	6	8	10	15	15	10	10		
40					60						
100											

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модуль 1-2									Підсумковий тест (залік)	Сума балів	
Аудиторні заняття (індивідуальна робота, самостійна робота, к/р тощо)											
t.1	t.2	t.3	t.4	t.5	t.6	t.7	t.8	t.9	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100	
0,5	0,15	0,5	0,10	0,5	0,10	0,20	0,20				
0,5					0,5						

Порядок зарахування пропущених занять

Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом їх самостійного опрацювання студентом (конспектування, підготовка реферату, підготовка до слухової роботи, тестових завдань, презентації тощо) із наступним їх захистом за розкладом консультацій викладача.

11. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ : НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку	
90 – 100	A	5	відмінно	зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C	4 –		
64 – 73	D	3	задовільно	
60 – 63	E	3 –		
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1.Бондарчук В. О. Д. М. Гнатюк у роботі над «Мазепою» П. І. Чайковського. Сучасні тенденції розвитку науки : мат-ли II міжнар. наук.-практич. конф. (м. Ужгород, 23–24 грудня 2018 року) : у 2 ч. Ч. 2. Херсон : Вид. «Молодий вчений», 2018. С. 141–143.

2.Бондарчук В.О. Феномен творчості Дмитра Гнатюка в музично-театральній культурі України другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Автореферат дисерт. на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства. Київ–2019. С.31.

3.Варварцев М. Життя та сцена Миколи Іванова: історія українця в італійському Рісорджименто» - монографія, 188 с., іл. - К., Ін-т історії НАН України, 2011, с.20.

4.Ващенко Н.Н. Творча спадщина Олександра Мишуги (1853-1922 рр.) в контексті розвитку української мистецької педагогіки / Н.Н. Ващенко. Дис. ... на здобуття наук. ст. кандидата пед. наук. – П.: ПНПУ, 2015. – 234 с.

5.Вишневіська Світлана. Цікаві та маловідомі розвідки з життя вокального генія Івана Семеновича Козловського (до 115-ї річниці з дня народження). Вокальне мистецтво: історія. сучасність. Перспективи. Збірник статей ДВНЗ «Прикарпатський національний університет Імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 22-34.

6.Гончарова В. С. Донецький національний академічний театр опери та балету імені А. Б. Солов'яненка в культурно- мистецькому просторі Донеччини 1932-2012 рр. [Текст]: автореф. дис... канд. мистецтвознав.: спец. 26.00.01 – теорія та історія культури. - К.: НАКККіМ, 2014. - 20 с.

7.Гречишкіна Н. Ф. Особливості концертного виконання оперної арії [Текст]: навч. посібник / Н. Ф. Гречишкіна. – Донецьк: Юго-Восток, 2007. - 106 с.

8. Косаняк Н. В. Музичний театр в інфраструктурі культурно-мистецького життя Львова кінця ХVІІІ – першої третини ХХ століття (на матеріалі тогочасної міської преси). – Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня кандидата мистецтвознавства. Львів, 2015.

9.Лисенко І. М. Співаки України. Енциклопедичне видання / Іван Лисенко. – 2-ге вид., перероблене і доповнене – К. : Знання, 2011. – 629 с.

10.Осадця Н. Львівський музичний театр другої половини ХІХ ст. з погляду тогочасного критика // Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка “Музикознавчі студії” : збірка статей. – Львів : Сполом, 2010. – Вип. 22. – С. 33 – 48.

11.Рожок В. Оперна студія Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : історія і сучасність (до 70-річчя від дня заснування) [Електронний ресурс] / В. Рожок // Наук. вісн. Нац. муз.акад. України ім. П. І. Чайковського. – Вип. 89. Сучасний оперний театр і проблеми

оперознавства : зб. ст. – К., 2010. – С. 21-46. – Режим доступу: <http://opernamau.kiev.ua>

12. Суржина Н.А. Антологія меццо-сопрано [Текст] = Mezzo-soprano : (навч.-метод. посіб.) ; Дніпропетр. акад. музики ім. М. Глінки. - Дніпро : Ліра, 2019. - 358 с. : іл., ноти. - Текст укр. та мовами оригіналів творів. - Бібліогр. в кінці розд.

13. Станішевський Ю. Національна опера України / Ю.О.Станішевський. – К., 2002, - 731 с.

14.Терещенко А. Львівський державний академічний театр опери та балету імені Івана Франка / А.Терещенко. – К., 1989. – 358 с.

15.Чепалов О. Харківський Національний театр опери та балету ім. М. Лисенка. / О.Чепалов. – Х., 2011. – 350 с.

16. Шуляр Орест. Вокально-виконавська та педагогічна діяльність славетного співака Галичини Олександра Мишуги. Вокальне мистецтво: історія. сучасність. Перспективи. Збірник статей ДВНЗ «Прикарпатський національний університет Імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 50-68.

Допоміжна

1. Рожок В. І. Музичний театр Миколи Лисенка: інтерпретації опери «Тарас Бульба» на київській сцені / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук.журн. – 2012. – № 2 (15). – С. 70–79.

2. Рожок В. Стефан Турчак / Володимир Рожок. – К. : Либідь, 2013. – 248 с.

3.Швачко Т. Євгенія Мірошніченко / Тетяна Швачко.К., Музична Україна, 2011. – 276 с.

Інформаційні ресурси

1.Belcanto.ru. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.belcanto.ru/pasquale.html>

2.Mozart - Die Zauberflote München, Nationaltheater 19 and 20 september 1983 (<http://classicroom.ru>)

3.Метрополитен Опера: Ромео и Джульетта (<http://CoolConnections.ru>)

4.MANON - JULES MASSENET - 2007 (BERLIN)

<http://www.youtube.com/watch?v=KY977g...>

5.М. Скорик. Опера «Мойсей». M.Skorik. Opera "Moses". Full opera. HD1080P